ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ
ΕΠΙΤΡΟΠΗ

Βρυξέλλες, 14.11.2012
COM(2012) 670 final

ΕΚΘΕΣΗ ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΠΡΟΣ ΤΟ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΙΟ ΚΑΙ ΤΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ

σχετικά με την εφαρμογή της οδηγίας πλαίσιο για τα ύδατα (2000/60/ΕΚ)

Σχέδια διαχείρισης λεκάνης απορροής ποταμού

(Κείμενο που παρουσιάζει ενδιαφέρον για τον ΕΟΧ)

{SWD(2012) 379 final}

ΕΚΘΕΣΗ ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΠΡΟΣ ΤΟ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΙΟ ΚΑΙ ΤΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ

σχετικά με την εφαρμογή της οδηγίας πλαίσιο για τα ύδατα (2000/60/ΕΚ)

Σχέδια διαχείρισης λεκάνης απορροής ποταμού

(Κείμενο που παρουσιάζει ενδιαφέρον για τον ΕΟΧ)

1. ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Το έτος 2000 με την οδηγία πλαίσιο για τα ύδατα (ΟΠΥ[1]) θεσπίστηκαν νέοι και φιλόδοξοι στόχοι για την προστασία και την αποκατάσταση των υδατικών οικοσυστημάτων ως βάση για την εξασφάλιση της μακροπρόθεσμης βιώσιμης χρήσης των υδάτων για τους ανθρώπους, τις επιχειρήσεις και τη φύση. Η ΟΠΥ ενσωμάτωσε σε ένα νομικά δεσμευτικό μέσο τις βασικές αρχές της ενοποιημένης διαχείρισης λεκανών απορροής ποταμού, δίνοντας οικονομική και οικολογική οπτική στη διαχείριση των υδάτων.

Με την ΟΠΥ θεσπίστηκε πρόγραμμα και χρονοδιάγραμμα βάσει του οποίου τα κράτη μέλη όφειλαν να εκπονήσουν σχέδια διαχείρισης λεκάνης απορροής ποταμού (ΣΔΛΑΠ) έως το 2009. Στα σχέδια θα πρέπει να καταγράφονται όλα τα μέτρα που πρέπει να ληφθούν στην περιοχή της λεκάνης απορροής ποταμού για την επίτευξη των στόχων της ΟΠΥ.

Η εφαρμογή της ΟΠΥ υποστηρίζεται από το 2001 από μια άτυπη προσπάθεια συνεργασίας στο πλαίσιο της κοινής στρατηγικής για την εφαρμογή (ΚΣΕ), με επικεφαλής τους διευθυντές για θέματα υδάτων των κρατών μελών και την Επιτροπή και με τη συμμετοχή όλων των οικείων ενδιαφερόμενων φορέων. Ως αποτέλεσμα της ΚΣΕ έχουν εκδοθεί έγγραφα καθοδήγησης και μεγάλος αριθμός εγγράφων προσανατολισμού, και αποτελεί πολύτιμη πλατφόρμα για την ανταλλαγή εμπειριών και βέλτιστων πρακτικών.

Η παρούσα έκθεση εφαρμογής της Επιτροπής απαιτείται βάσει του άρθρου 18 της ΟΠΥ και βασίζεται στην αξιολόγηση από την Επιτροπή των ΣΔΛΑΠ που υποβάλλουν τα κράτη μέλη. Συνοδεύεται από έγγραφα εργασίας των υπηρεσιών της Επιτροπής που περιλαμβάνουν αναλυτική αξιολόγηση των ΣΔΛΑΠ. Αποτελεί ένα από τα στοιχεία στα οποία βασίζεται η ανακοίνωση της Επιτροπής «Προσχέδιο για τη διαφύλαξη των υδατικών πόρων της Ευρώπης».

2. ΚΥΡΙΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΤΗΣ ΟΠΥ

Κύριο στόχο της ΟΠΥ αποτελεί η επίτευξη καλής κατάστασης για όλα τα υδατικά συστήματα έως το 2015. Ο στόχος αυτός περιλαμβάνει τους επιμέρους στόχους της καλής οικολογικής και χημικής κατάστασης των επιφανειακών υδάτων και της καλής ποσοτικής και χημικής κατάστασης των υπόγειων υδάτων.

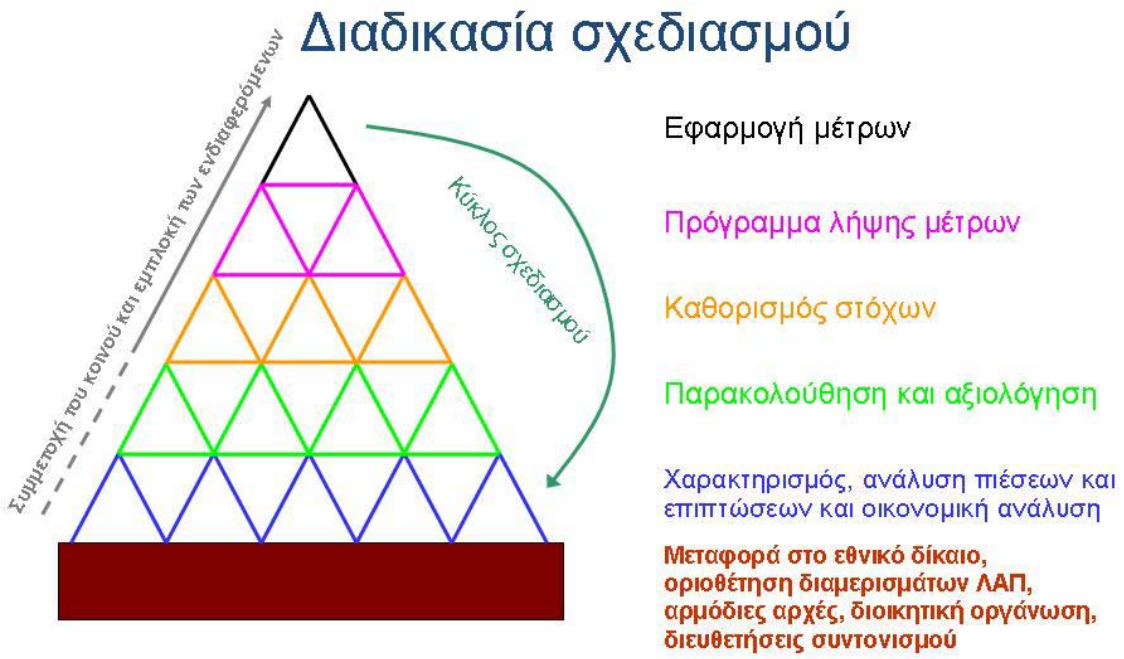
Κύριο μέσο για την εφαρμογή της ΟΠΥ αποτελεί το ΣΔΛΑΠ και το συνοδευτικό πρόγραμμα λήψης μέτρων (ΠΛΜ). Η διαδικασία σχεδιασμού ξεκινά με τη μεταφορά στο εθνικό δίκαιο και τις διοικητικές ρυθμίσεις και ακολουθεί ο χαρακτηρισμός του διαμερίσματος λεκάνης απορροής ποταμού[2], η παρακολούθηση και η αξιολόγηση της κατάστασης, ο καθορισμός στόχων και, τέλος, το πρόγραμμα λήψης μέτρων και η εφαρμογή τους. Η παρακολούθηση και η αξιολόγηση της αποτελεσματικότητας των μέτρων προσφέρει ζωτικής σημασίας πληροφορίες που συνδέουν τον ένα κύκλο σχεδιασμού με τον επόμενο. Το πρόγραμμα λήψης μέτρων είναι το εργαλείο αντιμετώπισης των πιέσεων που έχουν προσδιοριστεί, το οποίο

[1] Οδηγία 2000/60/ΕΚ για τη θέσπιση πλαισίου κοινοτικής δράσης στον τομέα της πολιτικής των υδάτων, όπως συμπληρώθηκε από την οδηγία σχετικά με τα υπόγεια ύδατα (2006/118/ΕΚ) και την οδηγία σχετικά με τα πρότυπα ποιότητας περιβάλλοντος (2008/105/ΕΚ)

[2] Ο χαρακτηρισμός περιλαμβάνει ανάλυση πιέσεων και επιπτώσεων, οικονομική ανάλυση, οριοθέτηση των υδατικών συστημάτων και καθορισμό της τυπολογίας και των συνθηκών αναφοράς για τα επιφανειακά υδατικά συστήματα, καθώς και τη βάση της αξιολόγησης της οικολογικής κατάστασης.

επιτρέπει να επιτευχθεί η καλή κατάσταση της λεκάνης απορροής ποταμού/ του υδατικού συστήματος.

Η αξία της διαδικασίας σχεδιασμού και η επάρκεια και αξιοπιστία του ΣΔΛΑΠ εξαρτώνται από την καλή εφαρμογή κάθε ενδιάμεσου σταδίου. Εάν, παραδείγματος χάριν, υπάρξει παράλειψη μιας σημαντικής πίεσης κατά τη διάρκεια της ανάλυσης πιέσεων και επιπτώσεων, η παρακολούθηση πιθανότατα δεν θα σχεδιαστεί έτσι ώστε να την αξιολογεί και το πρόγραμμα λήψης μέτρων δεν περιλαμβάνει δράσεις για την αντιμετώπισή της.



Σχήμα 1: Σχηματική απεικόνιση της διαδικασίας σχεδιασμού της ΟΠΥ

3. Η ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΤΩΝ ΣΧΕΔΙΩΝ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ ΛΕΚΑΝΗΣ ΑΠΟΡΡΟΗΣ ΠΟΤΑΜΟΥ

Η αξιολόγηση των ΣΔΛΑΠ βασίζεται στην υποβολή εκθέσεων από τα κράτη μέλη, οι οποίες περιλαμβάνουν τα δημοσιευμένα σχέδια, συνοδευτική τεκμηρίωση[3] και ηλεκτρονικές εκθέσεις μέσω του συστήματος πληροφοριών σχετικά με τα ύδατα στην Ευρώπη (WISE)[4]. Η αξιολόγηση των σχεδίων αποτελεί μια πολύπλοκη εργασία που περιλαμβάνει την επεξεργασία εκτεταμένων πληροφοριών σε 21 γλώσσες.

Η αξιολόγηση της Επιτροπής θα είναι τόσο ακριβής όσο και οι εκθέσεις που έχουν υποβληθεί από τα κράτη μέλη. Η υποβολή εκθέσεων και ιδίως η υποβολή ηλεκτρονικών εκθέσεων στο

[3] Βλ. http://circa.europa.eu/Public/irc/env/wfd/library?l=/framework_directive/implementation_documents_1/submitted_rbmps

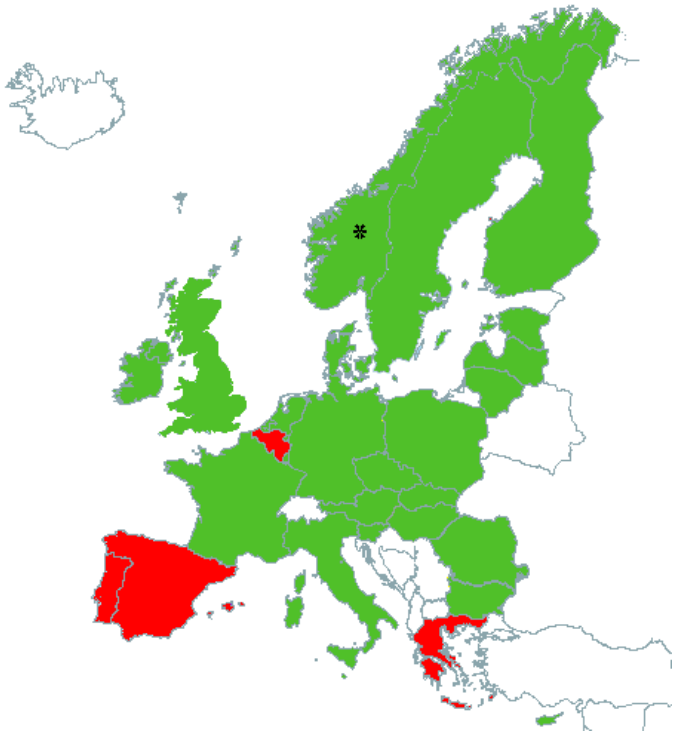
[4] Βλ. http://water.europa.eu και ιδιαίτερα http://www.eea.europa.eu/themes/water/interactive/water-live-maps/wfd

σύστημα WISE έχουν αναγνωριστεί ως σημαντικό καθήκον των κρατών μελών. Υπάρχουν παραδείγματα εκθέσεων πολύ καλής ποιότητας, αλλά και περιπτώσεις στις οποίες οι εκθέσεις περιέχουν κενά ή αντιφάσεις.

4. ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗΣ ΣΧΕΤΙΚΑ ΜΕ ΤΗΝ ΕΓΚΡΙΣΗ ΚΑΙ ΥΠΟΒΟΛΗ ΤΩΝ ΣΔΛΑΠ

23 κράτη μέλη έχουν εγκρίνει και υποβάλει το σύνολο των σχεδίων τους. 4 κράτη μέλη (Βέλγιο, Ελλάδα, Ισπανία και Πορτογαλία) είτε δεν έχουν εγκρίνει σχέδια είτε έχουν εγκρίνει και υποβάλει μόνο ορισμένα. Συνολικά, η Επιτροπή έχει λάβει 124 ΣΔΛΑΠ (από τα 174 που ανέμενε συνολικά). Το 75% εξ αυτών αφορά διασυνοριακές λεκάνες απορροής ποταμού[5].

Στο Βέλγιο, η Περιφέρεια της Φλάνδρας, η Περιφέρεια Βρυξελλών-Πρωτευούσης και η ομοσπονδιακή κυβέρνηση (υπεύθυνη για τα παράκτια ύδατα) έχουν εγκρίνει σχέδια. Αναμένονται τα σχέδια για τη Περιφέρεια της Βαλονίας. Στην Ισπανία, τα ΣΔΛΑΠ των περιφερειών Tinto Odiel y Piedras, Guadalete y Barbate και Cuencas Mediterraneas Andaluzas έχουν εγκριθεί αλλά δεν έχουν υποβληθεί, ενώ μόνο το σχέδιο για το διαμέρισμα της λεκάνης απορροής ποταμού της Καταλονίας έχει εγκριθεί και υποβληθεί. Στην Πορτογαλία και την Ελλάδα δεν έχουν εγκριθεί ούτε υποβληθεί ακόμα σχέδια[6].



Σχήμα 2[7]: Κατάσταση έγκρισης των ΣΔΛΑΠ: ΠΡΑΣΙΝΟ – έχει εγκριθεί ΚΟΚΚΙΝΟ – Δεν έχει εγκριθεί ή έχει εν μέρει εγκριθεί.

---

5 Η Νορβηγία εφαρμόζει την οδηγία πλαίσιο για τα ύδατα στο πλαίσιο της Συμφωνίας για τον Ευρωπαϊκό Οικονομικό Χώρο, βάσει συγκεκριμένου χρονοδιαγράμματος που έχει συμφωνηθεί σε αυτή. Ως εκ τούτου, η Νορβηγία έχει θεσπίσει 9 πιλοτικά ΣΔΛΑΠ.

6 Το δικαστήριο έχει λάβει απόφαση κατά του Βελγίου, της Ελλάδας και της Πορτογαλίας για τη μη έγκριση και υποβολή των σχεδίων. Εκκρεμεί απόφαση για την Ισπανία. Οι υποθέσεις αυτές είναι οι ακόλουθες: Ελλάδα - C-297/11, Βέλγιο - C-366/11, Πορτογαλία - C-223/11

7 Επικαιροποιημένη ανασκόπηση στη διεύθυνση http://ec.europa.eu/environment/water/participation/map_mc/map.htm

Οι καθυστερήσεις στην έγκριση του πρώτου κύκλου των ΣΔΛΑΠ σε ορισμένα κράτη μέλη έχουν συνέπειες για το δεύτερο κύκλο εφαρμογής τόσο εντός των οικείων κρατών μελών όσο και για άλλες χώρες με τις οποίες έχουν κοινές λεκάνες απορροής.

5. ΔΙΑΠΙΣΤΩΣΕΙΣ ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ: ΚΥΡΙΑ ΜΗΝΥΜΑΤΑ ΚΑΙ ΣΥΣΤΑΣΕΙΣ

5.1. Θα επιτευχθεί ο στόχος της καλής κατάστασης το 2015;

Ο στόχος καλής κατάστασης που τίθεται στην ΟΠΥ είναι απαραίτητος για την εξασφάλιση της μακροπρόθεσμης διαθεσιμότητας επαρκούς ποσότητας υδάτων καλής ποιότητας. Η επίτευξη καλής κατάστασης για όλα τα ύδατα θα επιτρέψει την αποκατάσταση των υδατικών οικοσυστημάτων και την παροχή των υπηρεσιών οικοσυστήματος που είναι απαραίτητες για την υποστήριξη της ζωής και της οικονομικής δραστηριότητας που εξαρτώνται από το νερό.

Η αξιολόγηση των ΣΔΛΑΠ δείχνει ότι αναμένεται πρόοδος προς την επίτευξη του στόχου, αλλά δεν θα επιτευχθεί η καλή κατάσταση το 2015 για ένα σημαντικό μέρος των υδατικών συστημάτων. Αυτό οφείλεται σε διάφορους λόγους. Η αξιολόγηση των ΣΔΛΑΠ από την Επιτροπή[8] εντοπίζει τα κύρια εμπόδια που απαντώνται σε κάθε κράτος μέλος και υπογραμμίζει ότι οι υδρομορφολογικές πιέσεις, η ρύπανση και η υπερβολική άντληση υδάτων εξακολουθούν να αποτελούν τις κύριες πιέσεις που ασκούνται στο υδατικό περιβάλλον.

	Αριθ. ΚΜ	**Αριθ. υδατικών συστημάτων**	**% υδατικών συστημάτων σε καλή κατάσταση ή δυναμικό το 2009**	**% υδατικών συστημάτων σε καλή κατάσταση ή δυναμικό το 2015**	**Πρόοδος 2009-2015 σε %**	**Άγνωστη κατάσταση το 2009 σε %[9]**
Οικολογική κατάσταση επιφανειακών υδάτων	21[10]	82.684	43	53	10	15
Χημική κατάσταση επιφανειακών υδάτων	Οι πληροφορίες δεν είναι σαφείς για τον καθορισμό της γραμμής βάσης 2009[11]					40
Ποσοτική κατάσταση υπόγειων υδάτων[12]	24	5.197	85	92	7	6
Χημική κατάσταση υπόγειων υδάτων[12]	24	5.197	68	77	9	3

8 Βλ. συνοδευτικά έγγραφα εργασίας των υπηρεσιών της Επιτροπής.

9 Δεν περιλαμβάνονται η Ισπανία, η Πορτογαλία και η Ελλάδα λόγω μη υποβολής ΣΔΛΑΠ.

10 Οικολογική κατάσταση: δεν περιλαμβάνονται χώρες που δεν έχουν υποβάλει ΣΔΛΑΠ ή που δεν έχουν αναφέρει εξαιρέσεις ή που έχουν μεγάλο ποσοστό άγνωστης κατάστασης.

11 Χημική κατάσταση: Περισσότερο από το 40% των επιφανειακών υδατικών συστημάτων έχουν δηλωθεί ως «άγνωστης χημικής κατάστασης» και για τα υπόλοιπα υδατικά συστήματα δεν είναι συγκρίσιμη.

12 Στα στοιχεία δεν περιλαμβάνονται η Φινλανδία και η Σουηδία, οι οποίες διαθέτουν πολύ μεγάλο αριθμό μικρών υδατικών συστημάτων σε καλή κατάσταση.

Πηγή: Πληροφορίες που υποβλήθηκαν από τα κράτη μέλη, 2012

Οι παρεχόμενες στα ΣΔΛΑΠ πληροφορίες για τη χημική κατάσταση των επιφανειακών υδάτων δεν είναι επαρκώς σαφείς ώστε να καθοριστεί η γραμμή βάσης για το 2009. Η χημική ποιότητα των υδατικών συστημάτων έχει βελτιωθεί σημαντικά κατά τα τελευταία 30 χρόνια, αλλά η κατάσταση όσον αφορά τις ουσίες προτεραιότητας που έχουν προσδιοριστεί στην ΟΠΥ υπολείπεται των στόχων. Ένα μεγάλο ποσοστό επιφανειακών υδάτινων μαζών έχει δηλωθεί ως άγνωστης χημικής κατάστασης. Επιπροσθέτως, τα πρώτα ΣΔΛΑΠ παρουσιάζουν διαφορετικούς βαθμούς εφαρμογής της οδηγίας 2008/105/ΕΚ σχετικά με τον καθορισμό προτύπων ποιότητας περιβάλλοντος και το γεγονός αυτό καθιστά δύσκολη τη σύγκριση της εκτίμησης της χημικής κατάστασης στα κράτη μέλη.

Η ΟΠΥ αναγνωρίζει ότι ενδέχεται να απαιτηθεί περισσότερος χρόνος για την επίτευξη της καλής κατάστασης ορισμένων υδατικών συστημάτων. Για το λόγο αυτό, επιτρέπει στα κράτη μέλη να βασιστούν σε μια εξαίρεση βάσει των φυσικών συνθηκών του υδατικού συστήματος και να παρατείνουν την προθεσμία έως το 2027 ή και αργότερα[13].

Η προθεσμία για την επίτευξη καλής κατάστασης δύναται επίσης να παραταθεί εάν, μεταξύ άλλων, δεν είναι τεχνικά εφικτή ή είναι δυσανάλογα δαπανηρή η αποκατάσταση της καλής κατάστασης του υδατικού συστήματος έως το 2015[14]. Στην περίπτωση εφαρμογής εξαιρέσεων, η ΟΠΥ ορίζει ότι τα κράτη μέλη πρέπει να δικαιολογήσουν και να επεξηγήσουν τους σχετικούς λόγους στα ΣΔΛΑΠ. Το γεγονός αυτό σημαίνει ότι πρέπει να επεξηγήσουν τη βάση στην οποία έγιναν οι αξιολογήσεις των φυσικών συνθηκών, του δυσανάλογου κόστους ή/και της τεχνικής αδυναμίας και πώς μπορεί να σημειωθεί πρόοδος προς την επίτευξη του στόχου καλής κατάστασης. Η αιτιολόγηση αυτή είναι σημαντική για τη διαφάνεια και την υπευθυνότητα της λήψης αποφάσεων.

Πολύ συχνά, χρησιμοποιούνται εξαιρέσεις στα ΣΔΛΑΠ για να δικαιολογηθούν υφιστάμενες χρήσεις των υδάτων και πρακτικές διαχείρισης που δείχνουν ότι δεν υπάρχει σχέδιο για την επίτευξη των στόχων της ΟΠΥ.

Συστάσεις προς τα κράτη μέλη:

– *Να αξιολογηθούν τα εμπόδια που παρεμπόδισαν την εφαρμογή στον πρώτο κύκλο και να ληφθούν μέτρα για την υπέρβασή τους στο δεύτερο κύκλο·*

– *Να αυξηθεί η φιλοδοξία κατά τη λήψη μέτρων για την επίτευξη της καλής κατάστασης. Σε περίπτωση που υπάρχουν αμφιβολίες για την αποτελεσματικότητα, να ληφθούν αναμφιβόλως θετικά μέτρα.*

5.2. Παρακολούθηση και αξιολόγηση: αξιόπιστες γνώσεις για τη λήψη τεκμηριωμένων αποφάσεων

Η αξιόπιστη παρακολούθηση και οι μέθοδοι ενδελεχούς αξιολόγησης της κατάστασης των υδατικών συστημάτων αποτελούν απαραίτητα στοιχεία της ορθής διαχείρισης των υδάτων. Το κόστος παρακολούθησης είναι πολύ χαμηλότερο του κόστους που συνεπάγονται οι λανθασμένες αποφάσεις.

[13] Άρθρο 4 παράγραφος 4 στοιχείο γ)

[14] Άρθρο 4 παράγραφοι 4, 5 και 7

Η ΟΠΥ προβλέπει προσαρμοζόμενα προγράμματα παρακολούθησης που μπορούν να χρησιμοποιηθούν για να δοθεί προτεραιότητα στην παρακολούθηση στα σημεία που απαιτείται περισσότερο. Τα ευφυή προγράμματα παρακολούθησης θα πρέπει να αποτελούν αναπόσπαστο μέρος της διαμόρφωσης της αποδεικτικής βάσης για το σχεδιασμό και την εφαρμογή μέτρων. Σε πολλά προγράμματα παρακολούθησης δεν είναι σαφές εάν και πώς χρησιμοποιούνται οι πληροφορίες όσον αφορά το χαρακτηρισμό και τις πιέσεις στην περαιτέρω ανάπτυξη των ΣΔΛΑΠ.

Από τις πληροφορίες που αναφέρονται στην Επιτροπή προκύπτει σαφές κενό στην παρακολούθηση. Οι πληροφορίες αυτές δείχνουν ότι περίπου το 15% των συστημάτων επιφανειακών υδάτων στην ΕΕ είναι άγνωστης οικολογικής κατάστασης και ότι το 40% είναι άγνωστης χημικής κατάστασης. Σε ορισμένα κράτη μέλη, η οικολογική και η χημική κατάσταση των υδάτων είναι άγνωστη για περισσότερο από το 50% των υδατικών συστημάτων. Απαιτείται αποφασιστική προσπάθεια.

Η οικολογική κατάσταση, όπως ορίζεται στην ΟΠΥ, αποτελεί έκφραση της ποιότητας της δομής και της λειτουργίας των υδατικών οικοσυστημάτων. Η άσκηση διαβαθμονόμησης της ΟΠΥ συνέκρινε τις μεθόδους που χρησιμοποιούν τα κράτη μέλη για την αξιολόγηση της οικολογικής κατάστασης ώστε να εξασφαλιστεί ότι αυτές είναι σύμφωνες με τους ορισμούς της ΟΠΥ, διασφαλίζοντας τη συγκρισιμότητα των αποτελεσμάτων μεταξύ κρατών μελών. Η άσκηση αυτή έχει οδηγήσει σε εκτεταμένη ανταλλαγή πληροφοριών που έχει επιτρέψει σε χώρες με μικρότερη πείρα στην αξιολόγηση της οικολογικής κατάστασης να επωφεληθούν από τις γνώσεις άλλων χωρών.

Παρά την αξιοσημείωτη πρόοδο, ορισμένες χώρες παρουσιάζουν σημαντικά κενά στην ανάπτυξη και την εφαρμογή μεθόδων αξιολόγησης. Συχνά, η άσκηση διαβαθμονόμησης πραγματοποιείται ως επιστημονική άσκηση που δεν χρησιμοποιείται για σκοπούς διαχείρισης των υδάτων. Παρατηρούνται σημαντικά κενά για τα μεταβατικά και τα παράκτια ύδατα και για τις μεθόδους βιολογικής αξιολόγησης που είναι ευαίσθητες σε υδρομορφολογικές πιέσεις, οι οποίες είναι οι σημαντικότερες πιέσεις που εμποδίζουν την επίτευξη της καλής οικολογικής κατάστασης των υδατικών συστημάτων.

Η αξιολόγηση της χημικής κατάστασης δείχνει ότι ένα μεγάλο ποσοστό υδατικών συστημάτων είναι άγνωστης κατάστασης. Η χημική παρακολούθηση είναι ανεπαρκής σε πολλά κράτη μέλη, στα οποία δεν παρακολουθούνται όλες οι ουσίες προτεραιότητας ή στα οποία ο αριθμός των υδατικών συστημάτων που παρακολουθούνται είναι περιορισμένος.

Συστάσεις προς τα κράτη μέλη:

– *Να βελτιωθούν και να επεκταθούν τα εργαλεία παρακολούθησης και αξιολόγησης ώστε να εξασφαλιστεί μια στατιστικά αξιόπιστη και ολοκληρωμένη εικόνα της κατάστασης του υδατικού περιβάλλοντος για σκοπούς περαιτέρω σχεδιασμού.*

5.3. Νομικό πλαίσιο και διακυβέρνηση

Ένα ισχυρό νομικό πλαίσιο και κατάλληλες δομές διακυβέρνησης είναι απαραίτητα προαπαιτούμενα για την επιτυχημένη ενοποιημένη διαχείριση των λεκανών απορροής ποταμού.

Με την ΟΠΥ προσδιορίστηκε ένα νέο σημείο εστίασης της διαχείρισης των υδάτων θέτοντας την προστασία του υδατικού περιβάλλοντος και οικολογικούς στόχους στο επίκεντρο μιας προσέγγισης με βάση την ενοποιημένη διαχείριση των υδάτων σε κλίμακα λεκάνης απορροής ποταμού. Για το σκοπό αυτό, αναμενόταν προσαρμογή των υφιστάμενων νομικών πλαισίων και της διοίκησης της διαχείρισης των υδάτων.

Παρόλο που έχει υπάρξει σημαντική πρόοδος, η προσαρμογή αυτή δεν έχει πραγματοποιηθεί στα περισσότερα κράτη μέλη, όπου συνεχίζεται η υφιστάμενη κατάσταση. Οι περιβαλλοντικοί στόχοι της ΟΠΥ φαίνεται ότι έχουν συμπεριληφθεί ως πρόσθετοι στόχοι αλλά δεν έχουν ενταχθεί πραγματικά στις αποφάσεις πολιτικής.

Είναι απαραίτητο να υπάρξει κατάλληλος συντονισμός στη λήψη αποφάσεων στους διάφορους τομείς. Οι αποφάσεις σχετικά με οικονομικές δραστηριότητες που δεν λαμβάνουν υπόψη την υφιστάμενη και τη μελλοντική διαθεσιμότητα υδατικών πόρων δύναται να οδηγήσουν σε μη βιώσιμες πρακτικές, όπως υπερβολική εκμετάλλευση των πόρων, με αρνητικές συνέπειες για το περιβάλλον, τον πληθυσμό και άλλους τομείς της οικονομίας. Με την έγκριση της ΟΠΥ, τα κράτη μέλη αναμένεται να συμπεριλάβουν στα ΣΔΛΑΠ μέτρα για την αντιμετώπιση όλων των χρήσεων των υδάτων και να εξασφαλίσουν τη συνοχή μεταξύ των ΣΔΛΑΠ και άλλων εργαλείων χωροταξίας. Με την ΟΠΥ πραγματοποιήθηκε επίσης μια στροφή από τις παραδοσιακές προσεγγίσεις βάσει της χρήσης των υδάτων προς μια πιο ολοκληρωμένη προσέγγιση που θα πρέπει να αντανακλάται σε ένα πλαίσιο διακυβέρνησης. Αυτό έχει συμβεί σε διάφορους βαθμούς. Σε ορισμένες περιπτώσεις, η ευθύνη για την εφαρμογή της ΟΠΥ έχει ανατεθεί σε ειδικές μονάδες, χωρίς σαφείς δεσμούς με την καθημερινή διαχείριση των υδάτων ή χωρίς ανταλλαγή πληροφοριών σε επίπεδο λεκάνης απορροής. Ως εκ τούτου, δημιουργούνται αλληλεπικαλυπτόμενες προσεγγίσεις και, σε ορισμένες περιπτώσεις, λαμβάνονται αποφάσεις και μέτρα που δεν είναι συμβατά με τους στόχους της ΟΠΥ.

Η διασυνοριακή συνεργασία και ο συντονισμός των διαδικασιών εφαρμογής είναι επίσης απαραίτητα στοιχεία για την εφαρμογή της αρχής διαχείρισης σε κλίμακα λεκάνης απορροής ποταμού που προβλέπει η ΟΠΥ, λαμβάνοντας ιδίως υπόψη ότι οι διασυνοριακές λεκάνες απορροής ποταμού καλύπτουν το μεγαλύτερο μέρος της ΕΕ. Με την έγκριση της ΟΠΥ, ενισχύθηκε και βελτιώθηκε σημαντικά η διεθνής συνεργασία. Σε ορισμένες περιπτώσεις, η συνεργασία έχει προχωρήσει από την ανταλλαγή πληροφοριών σε κοινή διάγνωση του προβλήματος και λήψη κοινών αποφάσεων για διασυνοριακά μέτρα. Έχουν καταρτιστεί κοινά σχέδια διαχείρισης λεκάνης απορροής ποταμού σε μεγάλες διασυνοριακές λεκάνες απορροής αλλά οι προσπάθειες συντονισμού των μέτρων πρέπει να συνεχιστούν.

Η συμμετοχή του κοινού και των χρηστών στη διαχείριση των υδάτων είναι ένα άλλο βασικό στοιχείο που παρουσιάζεται στην ΟΠΥ. Η υιοθέτηση μιας προορατικής προσέγγισης μπορεί να οδηγήσει σε βέλτιστες αποφάσεις που είναι περισσότερο αποδεκτές και εφαρμόζονται καλύτερα στην πράξη. Είναι σημαντική η διαφάνεια στον τρόπο με τον οποίο λαμβάνονται υπόψη τα αποτελέσματα των διαδικασιών διαβούλευσης, ενώ σημειώνονται ορισμένα σχετικά καλά παραδείγματα.

Συστάσεις προς τα κράτη μέλη:

– *Να συνεχιστεί η παγίωση της ενοποιημένης διαχείρισης των υδάτων σε πολλούς τομείς· να αναζητηθούν λύσεις που εξισορροπούν την προστασία του περιβάλλοντος και τη βιώσιμη οικονομική ανάπτυξη βραχυπρόθεσμα και, εάν απαιτείται, να προσαρμοστούν οι νομικές και διοικητικές προσεγγίσεις·*

– *Να υπάρξει συντονισμός μεταξύ χωρών που διαθέτουν κοινές λεκάνες απορροής ποταμού σε πρώιμο στάδιο της κατάρτισης των ΣΔΛΑΠ, να συμφωνηθούν και να εφαρμοστούν διασυνοριακά μέτρα·*

– *Να συμμετέχουν οι ενδιαφερόμενοι και οι αρχές από την αρχή της διαδικασίας σχεδιασμού και να υπάρχει διαφάνεια.*

5.4. Ενσωμάτωση ποσοτικών και ποιοτικών ζητημάτων στη διαχείριση των υδάτων

Η ορθή διαχείριση των υδάτων θα πρέπει να ενσωματώνει ποιοτικά και ποσοτικά ζητήματα: η επίτευξη των στόχων της ΟΠΥ είναι δυνατή μόνο εάν υπάρχουν διαθέσιμες επαρκείς ποσότητες καθαρού νερού για τα υδατικά οικοσυστήματα. Για το σκοπό αυτό, η οικολογική ροή πρέπει να υποστηρίζει την οικολογική κατάσταση και να εξασφαλίζει τη διαθεσιμότητα των υδάτων για διάφορες χρήσεις. Η συνάφεια των ζητημάτων που αφορούν την ποσότητα των υδάτων είναι αναγνωρισμένη σε πολλές λεκάνες απορροής ποταμού σε όλη την Ευρώπη. Στα ΣΔΛΑΠ προσδιορίζονται μέτρα για την αντιμετώπιση των προβλημάτων λειψυδρίας και ξηρασίας, τα οποία αναμένεται να επιδεινωθούν λόγω των επιπτώσεων της κλιματικής αλλαγής[15]. Ωστόσο, έχουν εντοπιστεί ελλείψεις στα ΣΔΛΑΠ σε σχέση με την ποιότητα και τη διαθεσιμότητα συνόλων δεδομένων και την έλλειψη συνεκτικών μέτρων.

Πληροφορίες για τις επιπτώσεις της κλιματικής αλλαγής περιλαμβάνονται σε ορισμένα ΣΔΛΑΠ, αλλά στις περισσότερες περιπτώσεις οι πληροφορίες αυτές δεν επηρεάζουν την επιλογή μέτρων και το ζήτημα αυτό αναμένεται να αντιμετωπιστεί διεξοδικότερα στον επόμενο κύκλο σχεδιασμού των ΣΔΛΑΠ.

Η διαχείριση των κινδύνων πλημμύρας αποτελεί αναπόσπαστο μέρος της ενοποιημένης διαχείρισης των υδάτων και, ως εκ τούτου, τα συναφή με τις πλημμύρες ζητήματα αναφέρονται στα ΣΔΛΑΠ σε όλη την ΕΕ, ιδίως ως ένας λόγος για την ιδιαίτερη τροποποίηση ενός υδατικού συστήματος. Θα πρέπει να υπάρξει συντονισμός του δεύτερου κύκλου ΣΔΛΑΠ με τα πρώτα σχέδια διαχείρισης κινδύνων πλημμύρας.

Συστάσεις προς τα κράτη μέλη:

– *Να εφαρμοστούν οικολογικά καθεστώτα ροής ώστε να εξασφαλιστεί ότι οι αρχές και οι χρήστες γνωρίζουν πόσο νερό και ποιο καθεστώς ροής απαιτείται για την επίτευξη του στόχου της καλής οικολογικής κατάστασης·*

– *Να βελτιωθούν τα σύνολα δεδομένων για την ποσότητα των υδάτων, τη διαθεσιμότητα των υδάτων και τις προβλέψεις τάσης ζήτησης ώστε να μπορούν να αναπτυχθούν συνεκτικές και αποτελεσματικές δέσμες μέτρων·*

– *Να ενσωματωθεί το ζήτημα της κλιματικής αλλαγής στα ΣΔΛΑΠ·*

– *Να υπάρξει συντονισμός της προετοιμασίας και της διαβούλευσης για τα σχέδια διαχείρισης κινδύνων πλημμύρας με τα δεύτερα ΣΔΛΑΠ ώστε να εξασφαλιστεί η συνοχή.*

---

[15] Ανακοίνωση όσον αφορά την ανασκόπηση της πολιτικής σχετικά με τη λειψυδρία και τις ξηρασίες στην Ευρωπαϊκή Ένωση

5.5. Ο βασικός ρόλος της νομοθεσίας που είχε προηγηθεί της ΟΠΥ για την επίτευξη των στόχων της ΟΠΥ

Πριν από την ΟΠΥ, η πολιτική της ΕΕ για τα ύδατα αντιμετώπισε τις σημαντικές πιέσεις στο υδατικό περιβάλλον μέσω της έγκρισης της οδηγίας για την επεξεργασία των αστικών λυμάτων (ΟΕΑΛ) και της οδηγίας για τη νιτρορύπανση[16]. Οι οδηγίες αυτές παρέχουν προστασία στα ύδατα σχετικά με τις πιέσεις των θρεπτικών στοιχείων που συνδέονται με τη γεωργία και την αστική ανάπτυξη και συμβάλλουν στην επίτευξη των στόχων της ΟΠΥ.

Η εφαρμογή της οδηγίας για την νιτρορύπανση έχει σημειώσει σχετική πρόοδο στα παλαιά κράτη μέλη (ΕΕ-15) αλλά σημαντικά μικρότερη στα κράτη μέλη που εντάχθηκαν στην ΕΕ από το 2004 (ΕΕ-12) τα οποία απολαμβάνουν καθεστώς μεταβατικής περιόδου. Η έλλειψη χρηματοδοτικής στήριξης και κατάλληλου σχεδιασμού αποτελούν τα κύρια εμπόδια.

Οι τελευταίες αναφορές[17] στο πλαίσιο της οδηγίας για την επεξεργασία των αστικών λυμάτων (ΟΕΑΛ) δείχνουν ότι εφαρμόζονται συστήματα συλλογής λυμάτων για το 99% του συνολικού φορτίου ρύπανσης της ΕΕ-15 και για το 65% του συνολικού παραγόμενου στην ΕΕ-12 φορτίου. Δευτερογενής επεξεργασία πραγματοποιείται στο 96% του φορτίου της ΕΕ-15 και στο 48% του φορτίου της ΕΕ-12. Αυστηρότερη επεξεργασία πραγματοποιείται στο 89% του φορτίου της ΕΕ-15 και στο 27% του παραγόμενου στην ΕΕ-12 φορτίου. Η διαθεσιμότητα πόρων για την κάλυψη των επενδύσεων εξακολουθεί να αποτελεί εμπόδιο για τη συμμόρφωση. Συνεπώς, θα πρέπει να προωθηθούν οικονομικά συμφέρουσες καινοτόμες τεχνικές λύσεις.

Η ρύπανση που προκαλείται από τις βιομηχανικές εκπομπές ρυθμίζεται από την οδηγία ΟΠΕΡ[18]. Η τελευταία έκθεση για την εφαρμογή της δείχνει ότι παρόλο που η οδηγία ΟΠΕΡ έχει συνεισφέρει σε σημαντικό εξορθολογισμό της βιομηχανικής περιβαλλοντικής νομοθεσίας σε πολλά κράτη μέλη, υπερβολικά πολλές άδειες προέβλεπαν οριακές τιμές εκπομπής που δεν ήταν σύμφωνες με τις βέλτιστες διαθέσιμες τεχνικές και δεν προστάτευαν επαρκώς το υδατικό περιβάλλον.

Συστάσεις προς τα κράτη μέλη:

– *Να ενισχυθούν τα προγράμματα δράσης της οδηγίας για τη νιτρορύπανση και ο καθορισμός ευπαθών ζωνών, να βελτιωθούν τα ποσοστά συμμόρφωσης για την επεξεργασία των λυμάτων μέσω της κατάρτισης κατάλληλων επενδυτικών σχεδίων και να εξασφαλιστεί η συμμόρφωση των οριακών τιμών εκπομπής με τις βέλτιστες διαθέσιμες τεχνικές.*

---

16 Οδηγία 91/271/ΕΟΚ του Συμβουλίου για την επεξεργασία των αστικών λυμάτων (ΕΕ L 135 της 30.5.1991) και Οδηγία 91/676/ΕΟΚ του Συμβουλίου για την προστασία των υδάτων από τη νιτρορύπανση γεωργικής προέλευσης (ΕΕ L 375 της 31.12.1991).

17 6η σύνοψη της Επιτροπής για την εφαρμογή της οδηγίας για την επεξεργασία των αστικών λυμάτων – Έγγραφο εργασίας των υπηρεσιών της Επιτροπής SEC(2011)1561 τελικό (έτη αναφοράς 2007/2008)

18 Οδηγία 2008/1/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 15ης Ιανουαρίου 2008, σχετικά με την ολοκληρωμένη πρόληψη και έλεγχο της ρύπανσης (οδηγία σχετικά με την ολοκληρωμένη πρόληψη και έλεγχο της ρύπανσης), ΕΕ L 24 της 29.1.2008, σ. 8–29. Από τις 7 Ιανουαρίου 2014 θα αντικατασταθεί από την οδηγία 2010/75/ΕΕ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 24ης Νοεμβρίου 2010, περί βιομηχανικών εκπομπών (ΟΒΕ). Βλ. http://ec.europa.eu/environment/air/pollutants/stationary/ippc/key_impl.htm.

5.6. Προώθηση της ορθολογικής χρήσης μέσω της κατάλληλης τιμολόγησης του νερού

Η διαφάνεια υπό μορφή κατάλληλων πληροφοριών για το κόστος του νερού αποτελεί τη βάση της ανάπτυξης πολιτικών τιμολόγησης του νερού που παρέχουν επαρκή κίνητρα στους χρήστες ώστε να χρησιμοποιούν το νερό αποδοτικά σύμφωνα με την ΟΠΥ. Ωστόσο, μέχρι στιγμής έχει σημειωθεί μικρή πρόοδος στην εφαρμογή διάφανων πολιτικών τιμολόγησης.

Η αποδοτική χρήση του νερού απαιτεί μέτρηση του όγκου του νερού που χρησιμοποιείται. Οι κατ' αποκοπή χρεώσεις, τα τιμολόγια που βασίζονται στην αρδευόμενη έκταση και οι κοινοί λογαριασμοί μεταξύ χρηστών δεν παρέχουν σχεδόν κανένα κίνητρο για τη βιώσιμη χρήση του νερού. Σε ορισμένα κράτη μέλη, σε ορισμένους τομείς, όπως η γεωργία ή τα νοικοκυριά, δεν εφαρμόζεται πλήρως η καταμέτρηση της κατανάλωσης του νερού.

Η ανάκτηση του οικονομικού κόστους των υπηρεσιών ύδατος, συμπεριλαμβανομένου του κόστους κεφαλαίου, εξασφαλίζει την απαραίτητη μακροπρόθεσμη βιωσιμότητα των επενδύσεων. Το κόστος για το περιβάλλον και τους πόρους αποτελεί επίσης ουσιώδες τμήμα της ανάκτησης κόστους για τη διασφάλιση ότι οι εξωτερικότητες που προκαλούνται από τη χρήση και την απόρριψη νερού ανακτώνται επαρκώς. Επίσης, το κόστος των υπηρεσιών ύδατος θα πρέπει να ανακτάται λαμβάνοντας υπόψη την αρχή «ο ρυπαίνων πληρώνει»[19]

Πολύ λίγα κράτη μέλη έχουν εφαρμόσει διαφάνεια στην ανάκτηση του κόστους για το περιβάλλον και του κόστους των πόρων. Η ανάκτηση του κόστους εφαρμόζεται, σε μεγαλύτερο ή μικρότερο βαθμό, στα νοικοκυριά και στη βιομηχανία. Για τη γεωργία, σε πολλές περιοχές, επιβάλλεται χρέωση νερού μόνο σε περιορισμένο βαθμό.

Η αξιολόγηση των ΣΔΛΑΠ δείχνει ότι η εκτίμηση του κόστους και της ωφέλειας είναι κακής ποιότητας. Είναι απαραίτητο να υπάρξει σημαντική βελτίωση στον τομέα αυτόν και να καθοριστεί μια κοινή μεθοδολογία για τον υπολογισμό του κόστους (συμπεριλαμβανομένου του κόστους για το περιβάλλον και του κόστους των πόρων) και της ωφέλειας (συμπεριλαμβανομένων των υπηρεσιών οικοσυστήματος). Εάν δεν γίνει αυτό, δεν θα είναι δυνατό να εξασφαλιστεί η εφαρμογή αποτελεσματικών πολιτικών τιμολόγησης ούτε να αποφευχθούν δυσανάλογα και ανεπαρκή μέτρα.

Συστάσεις προς τα κράτη μέλη:

– *Να εξασφαλιστεί διαφάνεια και ισότιμη μεταχείριση στις πολιτικές τιμολόγησης του νερού και αυτές να βασιστούν σε μετρήσεις·*

– *Να βελτιωθεί η εκτίμηση κόστους-ωφέλειας ώστε να εξασφαλιστεί η ανάκτηση του κόστους.*

5.7. Χρηματοδότηση μέτρων

Τα προγράμματα λήψης μέτρων των κρατών μελών περιέχουν διάφορα μέσα (νομικά, διοικητικά, τεχνικά μέσα, υποδομές, εκπαίδευση κ.λπ.) και ενδεχομένως να χρηματοδοτούνται με διαφορετικούς τρόπους. Ο κρατικός προϋπολογισμός αναμένεται να καλύψει ένα μέρος των μέτρων, ωστόσο αναμένεται να δοθούν κεφάλαια και από ιδιωτικούς

[19] Η Επιτροπή έχει κινήσει διαδικασίες επί παραβάσει κατά 9 κρατών μελών που έχουν εφαρμόσει στενή ερμηνεία των υπηρεσιών ύδατος, περιορίζοντάς τις στο πόσιμο νερό και την επεξεργασία των υδάτων.

φορείς, π.χ. μέσω των διατάξεων ανάκτησης κόστους. Τα ευρωπαϊκά ταμεία – διαρθρωτικά ταμεία, ταμείο συνοχής ή κονδύλια της κοινής γεωργικής πολιτικής - μπορούν επίσης να συνεισφέρουν στη χρηματοδότηση ορισμένων μέτρων της ΟΠΥ.

Η πρόταση της Επιτροπής για έναν νέο κανονισμό LIFE για την περίοδο 2014-2020 περιλαμβάνει τη δυνατότητα συγχρηματοδότησης έργων τα οποία ενσωματώνουν διάφορα κονδύλια της ΕΕ και άλλους χρηματοδοτικούς πόρους σε ένα ενιαίο έργο μεγάλης κλίμακας για την εφαρμογή μέτρων στο πλαίσιο της ΟΠΥ.

Η πρόταση της Επιτροπής για την πολιτική συνοχής για την περίοδο 2014-2020 βασίζεται σε κύρια στοιχεία της ΟΠΥ προτείνοντας εκ των προτέρων προϋποθέσεις για τη χρήση του ταμείου συνοχής και των διαρθρωτικών ταμείων στον τομέα των υδάτων. Η πολιτική συνοχής παρέχει δυνατότητα σύνδεσης των αναγκών διαχείρισης της χρήσης των υδάτων και της εφαρμογής της πολιτικής υδάτων.

Οι αποφάσεις περί χρηματοδότησης θα πρέπει να ανταποκρίνονται στις προτεραιότητες που τίθενται στα ΣΔΛΑΠ. Τα περισσότερα ΣΔΛΑΠ δεν περιέχουν σαφείς πληροφορίες για το κόστος της εφαρμογής των μέτρων και για τον τρόπο χρηματοδότησής τους. Πρέπει να προσδιοριστούν μηχανισμοί χρηματοδότησης και τα διαθέσιμα κεφάλαια κατά την επιλογή των μέτρων. Διαφορετικά, η δυνατότητα εφαρμογής τους είναι αβέβαιη.

Συστάσεις προς τα κράτη μέλη:

– *Να ευθυγραμμιστούν οι αποφάσεις περί χρηματοδότησης (συμπεριλαμβανομένων των ταμείων της ΕΕ) με τις προτεραιότητες και τις δράσεις που προσδιορίζονται στα ΣΔΛΑΠ, συμπεριλαμβανομένης της εκπλήρωσης των απαιτήσεων της νομοθεσίας υδάτων της ΕΕ·*

– *Να συμπεριληφθούν στα ΣΔΛΑΠ και στα προγράμματα λήψης μέτρων το κόστος των μέτρων, οι αρμόδιες αρχές και να προσδιοριστεί ο φορέας που θα αναλάβει το κόστος.*

5.8. Ενσωμάτωση σε άλλες πολιτικές

Ο σχεδιασμός της χρήσης γης, η γεωργία, η αστική ανάπτυξη, η παραγωγή υδροηλεκτρικής ενέργειας, η ναυσιπλοΐα, η αντιπλημμυρική προστασία είναι τομείς που έχουν δυνητικώς σημαντικές επιπτώσεις στους υδάτινους πόρους. Η διαδικασία των ΣΔΛΑΠ αποτελεί μια μοναδική ευκαιρία αλληλεπίδρασης με τους τομείς αυτούς και ανάπτυξης ενός πλαισίου εντός του οποίου θα πρέπει να εφαρμόζονται κατά βιώσιμο τρόπο οι σχετικές δραστηριότητες. Η εφαρμογή της ΟΠΥ απαιτεί την ενσωμάτωση των στόχων της πολιτικής των υδάτων στην ανάπτυξη και το σχεδιασμό οικονομικών δραστηριοτήτων που βασίζονται στα ύδατα.

Άνω του 90% των ΣΔΛΑΠ που αξιολογήθηκαν δείχνουν ότι η γεωργία ασκεί σημαντική πίεση στη λεκάνη απορροής, συμπεριλαμβανομένης της διάχυτης ή σημειακής ρύπανσης από οργανική ύλη, θρεπτικά στοιχεία, ζιζανιοκτόνα και λόγω υδρομορφολογικών επιπτώσεων.

Παρόλο που τα προγράμματα λήψης μέτρων προβλέπουν μεγάλη ποικιλία τεχνικών, μη τεχνικών ή οικονομικών μέσων, λείπουν σημαντικά στοιχεία (πεδίο εφαρμογής, χρονοδιάγραμμα και χρηματοδότηση). Γενικά, τα ΣΔΛΑΠ δεν δείχνουν την ύπαρξη αποφασιστικών ενεργειών για την αντιμετώπιση των πιέσεων της γεωργίας ούτε

ικανοποιητική σύνδεση των γεωργών με τη διαδικασία της ΟΠΥ[20]. Επίσης, δεν υπάρχουν πολλές λεπτομέρειες για τον τρόπο αξιοποίησης των ευκαιριών που παρέχονται από τα προγράμματα αγροτικής ανάπτυξης.

Οι προτάσεις τις Επιτροπής για τη μεταρρύθμιση της ΚΓΠ[21] περιέχουν διάφορα στοιχεία που θα μπορούσαν να βελτιώσουν ιδιαίτερα την αλληλεπίδραση μεταξύ της πολιτικής για τη γεωργία και της πολιτικής για τα ύδατα. Αυτά περιλαμβάνουν την προσθήκη, υπό προϋποθέσεις, της ΟΠΥ στην πολλαπλή συμμόρφωση, την εφαρμογή οικολογικών κριτηρίων στον πρώτο πυλώνα της ΚΓΠ και ένα σύστημα προγραμματισμού της πολιτικής αγροτικής ανάπτυξης που θα προσδιορίζει ρητώς την αποδοτική χρήση των υδάτων και τη διαχείριση των υδάτων ως υπο-προτεραιότητες καλυπτόμενες από τα προγράμματα αγροτικής ανάπτυξης.

Το άρθρο 4 παράγραφος 7 της ΟΠΥ για τα νέα έργα και τις τροποποιήσεις των υδατικών συστημάτων σκιαγραφεί τις προϋποθέσεις υπό τις οποίες δύναται να καθιερωθούν συμβιβασμοί μεταξύ της προστασίας των υδάτων και της οικονομικής ανάπτυξης. Το άρθρο αυτό εξαρτά τις νέες τροποποιήσεις από συγκεκριμένες επεξηγήσεις στο ΣΔΛΑΠ. Από τα 116 σχέδια που έχουν αξιολογηθεί και αναφέρουν εξαιρέσεις, μεταξύ άλλων, μόνο τα 12 αναφέρονται σε έργα που εμπίπτουν στο άρθρο 4 παράγραφος 7. Παρόλο που είναι σαφές ότι υπάρχουν περισσότερα έργα, σε στάδιο σχεδιασμού ή σε εξέλιξη, τα οποία ενδέχεται να προκαλέσουν επιδείνωση της κατάστασης των υδάτινων μαζών, αυτά δεν αναφέρονται στα ΣΔΛΑΠ.

Η έλλειψη αναφορών σε νέα έργα και προγράμματα στα περισσότερα ΣΔΛΑΠ υποδηλώνει μια χαμένη ευκαιρία για τη βιώσιμη ανάπτυξη οικονομικών δραστηριοτήτων εντός ενός πλαισίου πραγματικής ενοποιημένης διαχείρισης των υδάτων.

Στο πλαίσιο του άρθρου 4 παράγραφος 7, ιδιαίτερη προσοχή πρέπει να δοθεί στην ανάπτυξη της παραγωγής υδροηλεκτρικής ενέργειας. Θα πρέπει να αντιμετωπιστούν καταλλήλως οι σημαντικές περιβαλλοντικές επιπτώσεις της παραγωγής υδροηλεκτρικής ενέργειας. Προτεραιότητα θα πρέπει να δοθεί στην ανακαίνιση και την επέκταση των υφιστάμενων εγκαταστάσεων έναντι της ανάπτυξης νέων, η οποία θα πρέπει να ενισχυθεί μέσω στρατηγικής αξιολόγησης σε κλίμακα λεκάνης απορροής ποταμού, επιλέγοντας βέλτιστες τοποθεσίες από άποψη παραγωγής ενέργειας και χαμηλότερων περιβαλλοντικών επιπτώσεων[22].

Αντιστοίχως, η εσωτερική ναυσιπλοΐα, παρόλο που αποτελεί δυνητικά έναν τρόπο μεταφοράς χαμηλών εκπομπών άνθρακα, μπορεί να έχει επίσης επιζήμιες συνέπειες στο υδατικό περιβάλλον. Έχει αναπτυχθεί εκτεταμένη καθοδήγηση στο πλαίσιο της ΚΣΕ και άλλων διαδικασιών[23] που θα πρέπει να χρησιμοποιηθεί ώστε να εξασφαλιστεί ότι η εσωτερική ναυσιπλοΐα αναπτύσσεται κατά τρόπο βιώσιμο που δεν εμποδίζει τους στόχους της ΟΠΥ.

---

20 Βλ. στον ιστότοπο της ΓΔ Περιβάλλοντος σε όλες τις γλώσσες της ΕΕ: «Εγγραφο καθοδήγησης για τις διοικήσεις σχετικά με την επίτευξη σαφήνειας και διαφάνειας των γεωργικών μέτρων της ΟΠΥ σε επίπεδο γεωργικής εκμετάλλευσης» και «Ενσωμάτωση των ζητημάτων του νερού στις υπηρεσίες παροχής συμβουλών σε γεωργικές εκμεταλλεύσεις - Εγχειρίδιο ιδεών για τους ιθύνοντες».

21 http://ec.europa.eu/agriculture/cap-post-2013/legal-proposals/index_en.htm

22 Έγγραφο προσανατολισμού της ΚΣΕ για την ΟΠΥ και τις υδρομορφολογικές πιέσεις. Συστάσεις για καλύτερη ολοκλήρωση πολιτικής (2006). http://circa.europa.eu/Public/irc/env/wfd/library?l=/framework_directive/thematic_documents/hydromorphology/hydromorphology/_EN_1.0_&a=d

23 Όπως ανωτέρω. Βλ. επίσης την κοινή δήλωση για την εσωτερική ναυσιπλοΐα και την περιβαλλοντική βιωσιμότητα στη λεκάνη απορροής του ποταμού Δούναβη (2007)· το εγχειρίδιο ορθής πρακτικής για

Οι πιέσεις στα εσωτερικά ύδατα επηρεάζουν την κατάσταση του θαλάσσιου περιβάλλοντος. Τα μέτρα που λαμβάνονται στο πλαίσιο των ΣΔΛΑΠ θα συμβάλουν στην επίτευξη καλής περιβαλλοντικής κατάστασης βάσει της οδηγίας πλαίσιο για τη θαλάσσια στρατηγική (ΟΠΘΣ)[24]. Η ΟΠΘΣ προβλέπει την κατάρτιση ενός προγράμματος λήψης μέτρων έως το 2015 το οποίο θα μπορεί να επωφεληθεί του συντονισμού με τα ΣΔΛΑΠ που θα εκπονηθούν κατά το 2ο κύκλο έως το 2015.

Συστάσεις προς τα κράτη μέλη

– *Να χρησιμοποιηθεί η διαδικασία των ΣΔΛΑΠ για την παροχή ενός σαφούς πλαισίου για την ανάπτυξη οικονομικών δραστηριοτήτων που βασίζονται στα ύδατα·*

– *Να βελτιωθεί η συνεργασία με την αγροτική κοινότητα κατά την κατάρτιση των προγραμμάτων λήψης μέτρων ώστε να εξασφαλιστεί η δυνατότητα εφαρμογής και η αποδοχή τους· να εξασφαλιστεί ότι το σύστημα παροχής γεωργικών συμβουλών παίζει προορατικό ρόλο και αξιοποιεί τις ευκαιρίες στο πλαίσιο των προγραμμάτων αγροτικής ανάπτυξης·*

– *Να υπάρξει εξισορρόπηση των εθελοντικών δράσεων και των υποχρεωτικών μέτρων στη γεωργία ώστε να υπάρξει μια αξιόπιστη γραμμή βάσης για τα προγράμματα αγροτικής ανάπτυξης και τις απαιτήσεις πολλαπλής συμμόρφωσης σχετικά με τα ύδατα· να αυξηθεί η χρήση μέτρων φυσικής συγκράτησης των υδάτων για πολλαπλούς σκοπούς·*

– *Να υπάρξει συντονισμός και ένταξη προγραμμάτων, σχεδίων και έργων που επηρεάζουν το υδατικό περιβάλλον (όπως η ναυσιπλοΐα, η υδροηλεκτρική ενέργεια ή τα αντιπλημμυρικά μέτρα) στα ΣΔΛΑΠ).*

6. ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

- Έχει γίνει μεγάλη προσπάθεια για την προετοιμασία και κατάρτιση των ΣΔΛΑΠ. Οι γνώσεις μας για την κατάσταση των υδάτων της ΕΕ και τις δραστηριότητες που τα επηρεάζουν είναι καλύτερες από ποτέ. Ωστόσο, η αξιολόγηση της Επιτροπής δείχνει ότι απαιτείται πιο αποφασιστική προσπάθεια για να εξασφαλιστεί η επίτευξη των στόχων της ΟΠΥ κατά τους κύκλους του 2015, 2021 και 2027.

- Υπάρχουν ορισμένα καλά παραδείγματα της εφαρμογής όλων των πτυχών της ΟΠΥ. Συνεπώς, τα κράτη μέλη που παρουσιάζουν υστέρηση στην έγκριση και την εφαρμογή των ΣΔΛΑΠ τους έχουν την ευκαιρία να διδαχθούν από τα άλλα ώστε να διορθώσουν τις καθυστερήσεις τους.

- Η εφαρμογή θα πρέπει να εξασφαλίζει ότι η διαχείριση των υδάτων βασίζεται στην καλύτερη κατανόηση των βασικών κινδύνων και των πιέσεων που ασκούνται σε μια λεκάνη απορροής ποταμού, βάσει σωστής παρακολούθησης. Η διαδικασία αυτή θα οδηγήσει σε οικονομικά συμφέρουσες παρεμβάσεις για την εξασφάλιση της

το βιώσιμο σχεδιασμό των υδατορρευμάτων του έργου PLATINA (2011)· το έγγραφο καθοδήγησης της Επιτροπής για τη βιώσιμη ανάπτυξη και διαχείριση των εσωτερικών υδατορρευμάτων στο πλαίσιο της νομοθεσίας της ΕΕ για τη φύση (2012).

[24] Οδηγία 2008/56/ΕΚ περί πλαισίου κοινοτικής δράσης στο πεδίο της πολιτικής για το θαλάσσιο περιβάλλον, ΕΕ L174 της 25.6.2008

μακροπρόθεσμης βιώσιμης παροχής ύδατος για τους ανθρώπους, τις επιχειρήσεις και τη φύση.

- Η Επιτροπή θα συνεχίσει να επιδιώκει και να προωθεί την αποδοτική άτυπη συνεργασία με τα κράτη μέλη και τους ενδιαφερόμενους φορείς στο πλαίσιο της ΚΣΕ.

- Επίσης, η Επιτροπή θα παρακολουθεί διμερώς με τα κράτη μέλη την εφαρμογή των συστάσεων που πραγματοποιεί στην παρούσα έκθεση εφαρμογής και στα συνοδευτικά έγγραφα, ενώ θα συνεχίσει να επιβάλλει τις υποχρεώσεις βάσει της ΟΠΥ εφόσον είναι απαραίτητο.

- Τα πορίσματα της παρούσας έκθεσης έχουν χρησιμοποιηθεί για τον προσδιορισμό προτάσεων πολιτικής που παρουσιάζονται στην ανακοίνωση της Επιτροπής «Προσχέδιο για τη διαφύλαξη των υδατικών πόρων της Ευρώπης» και θα συζητηθούν περαιτέρω στο πλαίσιο της ΚΣΕ.